Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Asia: KAA 2/2025 vp Oulaskankaan sairaalassa tulee mahdollistaa ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys
https://www.eduskunta.fi/pdf/KAA+2/2025
* Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelta pyydetään lausuntoa siitä, miten Raaseporin alueen asukkaiden terveydenhuollon palvelut ovat käytännössä toteutuneet Raaseporin ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen muuttua laajan aukiolon akuuttivastaanotoksi (klo: 8-20)

Valmistelija (etunimi.sukunimi@luvn.fi)
Kongas Laura

Tiivistelmä

Vuosi Raaseporin päivystyksen aukioloaikojen muutoksen jälkeen voidaan todeta, että muutoksen vaikutukset alueen asukkaiden perusterveydenhuollon palveluihin ovat olleet hyvin pieniä eikä muutos ole aiheuttanut huomattavaa kuormitusta muille alueen terveydenhuollon toimijoille ennakkoon tehdyn vaikutustenarvioinnin mukaisesti.

- Potilasmäärä Raaseporin akuuttivastaanotolla on aukioloaikojen muutoksen myötä laskenut hieman suhteessa lyhyempiin aukiolotunteihin.
- Lähin erikoissairaanhoidon päivystys on ollut alueen asukkaille koko ajan HUSin yhteispäivystyspiste Lohjan sairaalassa. Siellä on käynyt keskimäärin neljä Raaseporin alueen potilasta vuorokaudessa enemmän kuin edeltävänä vuotena vastaavana ajanjaksona.
- Tammikuusta kesäkuuhun 2025 potilaita on päätynyt klo 20-08 Lohjan päivystykseen keskimäärin kaksi potilasta enemmän kuin vastaavana ajanjaksona vuonna 2024.
- Ensihoidon tehtävien määrä Hangossa tai Raaseporissa ei ole kasvanut Raaseporin pth-päivystyksen/ akuuttivastaanoton aukioloaikojen muutoksesta huolimatta.

- Aukioloaikojen ja toiminnan muutoksiin liittyen ei ole tullut vaaratapahtumailmoituksia tai viestejä potilasturvallisuuden vaarantumisesta. Näihin muutoksiin liittyen LUVNille ei ole myöskään tullut muistutuksia tai potilaspalautteita.

Tausta

Raaseporin sairaalassa toimi HUS Akuutin ylläpitämänä perusterveydenhuollon päivystys 1.10.2020-31.12.2024. Tätä ennen Raaseporin sairaalassa oli yhteispäivystyspiste. Perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystyksen perusteena on ollut Sosiaali- ja terveysministeriön poikkeuslupa. Lähin erikoissairaanhoidon päivystyspiste on ollut koko ajan HUSin Lohjan sairaalan yhteispäivystys. Ajanvaraukselliseesta terveysasematoiminnasta ovat koko ajan vastanneet alueen terveysasemat Hangossa, Karjaalla ja Tammisaaressa.

Hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä 2023 HUS toivoi Raaseporin perusterveydenhuollon päivystyksen toiminnan siirtoa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle (LUVN), joka vastaa alueen perusterveydenhuollosta (pth) alueen yhteispäivystyspisteiden yleislääketieteen päivystystä lukuun ottamatta. Tätä muutosta alettiin valmistella HUSin ja LUVNin yhteistyössä keväällä 2023.

Jo vuoden 2023 valmistelun aikana todettiin, että Raaseporin pth-päivystyksessä oli hyvin vähän kävijöitä yöaikaan. Toisaalta tutkimusmahdollisuudet yksikössä yöaikaan ja pyhinä olivat varsin rajalliset, joten yöaikaan äkillisen vakavamman sairauden tai tapaturman kohdalla, yksikössä ei ollut mahdollisuutta tutkia ja hoitaa potilaita kattavasti. Varsin pian kummankin organisaation muutostyöhön osallistuville viranhaltijoille muodostui kuva siitä, että yöaikainen yleislääkäritasoinen päivystys Raaseporissa ei ole perusteltua ja kustannusvaikuttavaa toimintaa. Näin ollen sen lisäksi, että valmisteltiin toiminnan siirtoa organisaatiosta toiseen, valmisteltiin myös yksikön aukioloaikojen muutosta ympärivuorokautisesta toiminnasta malliin, jossa yksikkö on auki vuoden jokaisena päivänä klo 8-20. Tällaisesta toimintamallista oli hyvinvointialueella positiivista kokemusta Kirkkonummelta, jossa laajennetun aukiolon akuuttivastaanotto palvelee alueen asukkaita tarkoituksenmukaisesti, mikä näkyy muun muassa alueen yhteispäivystyksen vähäisempänä käyttönä.

Muutosta valmisteltiin tiiviissä ja hyvässä yhteistyössä HUSin ja LUVNin kesken syksyn 2023 ja vuoden 2024 aikana ja 1.1.2025 Raaseporin pth-päivystyksen toiminta siirtyi liikkeenluovutuksella HUSilta LUVNille. Tässä kohtaa yksikön nimi muuttui akuuttivastaanotoksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen linjan mukaisesti.

Jo vuoden 2024 aikana HUSin ylläpitämän pth-päivystyksen toimintaan tehtiin muutoksia, jotka edesauttoivat turvallista siirtymää liikkeenluovutusvaiheessa. Näistä keskeisin oli aukioloaikojen muutos nykyiseen aukioloon, joka toteutui 2.9.2024. Lisäksi muutostyötä tehdessä tunnistettiin, että Raaseporin perusterveydenhuollon päivystyksen tutkimusvalikoima ja toimintatavat vastasivat joiltain osin yhteispäivystyksen toimintaa. Tutkimusvalikoimaa ja diagnostiikan saatavuus rajoittui kesän ja syksyn 2024 aikana, kun tietokonetomografiatutkimukset loppuivat Raaseporissa kesällä 2024 ja lisäksi syksyn 2024 aikana HUS Diagnostiikkakeskus lopetti näytteiden analysoinnin Raaseporissa ja lisäksi supisti näytteenoton ja kuvantamisen aukioloaikoja.

Muutosprojektin aikana tehtiin vaikutustenarviointia yhteistyössä HUSin ja LUVNin kesken. Myös Pelastuslaitos ja ensihoito otettiin projektiin mukaan, koska nämä tahot tunnistettiin keskeisiksi sidosryhmiksi, joihin muutoksella on vaikutusta. Lisäksi koko projektin ajan sekä sisäiseen että ulkoiseen viestintään panostettiin.

Akuuttivastaanoton toiminnasta lyhyesti

Akuuttivastaanotolla hoidetaan Raaseporin alueen, eli pääsääntöisesti Raaseporin ja virka-ajan ulkopuolella myös Hangon, yleislääkäritasoista tutkimusta ja hoitoa tarvitsevat potilaat. Akuuttivastaanotolle hakeudutaan ensisijaisesti hoidontarpeen arvioinnin kautta. Hoidontarpeenarvio tehdään siinä yhteydenottokanavassa, johon potilas ottaa yhteyttä, eli terveysaseman takaisinsoittopalvelussa Lunnassa (digitaalinen asiointikanava) tai Päivystysavussa (116117). Potilaat voivat hakeutua akuuttivastaanotolle myös suoraan itse. Ensihoito kuljettaa Raaseporin akuuttivastaanotolle potilaita, joilla ei ole ilmeistä erikoissairaanhoitoa vaativaa sairautta.

Akuuttivastaanotolla potilaat hoidetaan kiireellisyys- ja saapumisjärjestyksessä. Ilmoittautumisvaiheessa sairaanhoitaja tekee hoidontarpeenarvion ja määrittää kiireellisyysluokan. Ennen lääkärin vastaanottoa sairaanhoitaja tekee tarvittavat alkututkimukset (esim. lämpö, verenpaine, EKG) ja tarkistaa potilaan kotilääkityksen. Osa potilaista ei tarvitse lääkärin vastaanottoa, jolloin heidät ohjataan päivystävän sairaanhoitajan vastaanotolle. Valtaosa potilaista tutkitaan ja hoidetaan akuuttivastaanotolla pikadiagnostiikka hyödyntäen. Tarvittaessa potilas ohjataan lisätutkimuksiin HUS Diagnostiikkakeskuksen röntgeniin tai näytteenottopisteeseen.

Potilaista suurin osa kotiutuu saamiensa jatkohoito-ohjeiden kanssa. Päivystyksellistä erikoissairaanhoitoa tarvitsevat potilaat lähetetään HUSin päivystyspisteeseen HUS-alueen potilasohjausohjeiden mukaisesti. Valtaosassa tilanteita ensisijainen erikoissairaanhoidon päivystyspiste on Lohjan yhteispäivystys. Osalle potilaista suunnitellaan jatkohoitokontakti terveysasemalle ajanvarauksellisen toiminnan puolelle. Perusterveydenhoitotasoista vuodeosastohoitoa tarvitsevat potilaat pyritään ensisijaisesti ottamaan hoitoon samalla kampuksella sijaitseville hyvinvointialueen vuodeosastoille, mutta tilanteen niin vaatiessa potilaat kuljetetaan muulle sairaala-alueelle esimerkiksi Lohjan pth-tasoiselle vuodeosastolle. Lisäksi tarvittaessa potilas ohjataan muihin hyvinvointialueen palveluihin kuten esimerkiksi kotisairaalaan, mielenterveys- ja päihdepalveluihin tai sosiaalipalveluihin.

Toiminnan muutoksen vaikutukset

Raaseporin päivystyksen aukioloaikojen muutos syyskuussa 2024 toteutui sujuvasti eikä merkittäviä ongelma- tai vaaratilanteita todettu. Myös toiminnan siirto HUSilta LUVNille 1.1.2025 oli hyvin valmisteltu ja sujuva. Muihin alueen toimijoihin kohdistuvat vaikutukset syyskuusta 2024 alkaen olivat ennalta arvioidun mukaisia. HUSin Lohjan yhteispäivystyksessä on käynyt keskimäärin neljä Raaseporin alueen potilasta vuorokaudessa enemmän kuin edeltävänä vuotena vastaavana ajanjaksona. Tammikuusta kesäkuuhun 2025 potilaita on päätynyt klo 20-8 Lohjan päivystykseen keskimäärin kaksi potilasta enemmän kuin vastaavana ajanjaksona vuonna 2024. Ensihoidon tehtävien määrä Hangossa tai Raaseporissa ei ole kasvanut Raaseporin pth-päivystyksen/ akuuttivastaanoton aukioloaikojen muutoksesta huolimatta. Myös yksiköiden tehtäväsidonnaisuus on pysynyt samalla tasolla. Raaseporin sairaalan päivystyksen profiilin muutoksiin liittyen ensihoidon kuljetuksia menee Lohjan sairaalaan jonkin verran, joka toki sinällään aiheuttaa pitempiä kuljetusmatkoja ja tätä myöten ambulanssityhjiöitä jonkin verran enemmän läntisellä alueella.

Ensihoitajilta, kenttäjohtajilta ja lääkäreiltä saadun palautteen perusteella työnjako muutosten toteutumisen myötä on Raaseporin akuuttivastaanoton ja Lohjan yhteispäivystyksen osalta selkeämpi. Lisäksi sujuvien hoitoprosessien ja yhteistyön tekeminen on sujuvampaa avosairaanhoidossa, kun sekä akuuttivastaanottotoiminta että perusterveysasematyö ovat saman organisaation ja johdon alla.

Aukioloaikojen ja toiminnan muutoksiin liittyen ei ole tullut vaaratapahtumailmoituksia tai viestejä potilasturvallisuuden vaarantumisesta. Näihin muutoksiin liittyen LUVNille ei ole myöskään tullut muistutuksia tai potilaspalautteita.

Vuosi aukioloaikojen muutoksen jälkeen voidaan todeta, että muutoksen vaikutukset alueen asukkaiden perusterveydenhuollon palveluihin ovat olleet hyvin pieniä eikä muutos ole aiheuttanut huomattavaa kuormitusta muille alueen terveydenhuollon toimijoille ennakkoon tehdyn vaikutustenarvioinnin mukaisesti.